

დაზარალებულის სამართლებრივი მდგომარეობა შეჯიბრებით
სისხლის სამართლის პროცესში

The legal status of the victim in the adversarial criminal process

გიორგი გელაშვილი

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სისხლის სამართლის ფაკულტეტზე სამართლის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის
მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად*

პროგრამა: სისხლის სამართალი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ბადრი ნიპარიშვილი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2024

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

გიორგი გელაშვილი, 2024

აბსტრაქტი

ნაშრომი წარმოადგინა ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტმა, გიორგი გელაშვილმა, სისხლის სამართლის ფაკულტეტზე სამართლის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად.

სამაგისტრო ნაშრომი დაყოფილია 4 თავად და 12 ქვეთავად, რომელიც მოიცავს:

თავი I: დაზარალებულის სამართლებრივი მდგომარეობის ჩამოყალიბება შეჯიბრებით სისხლის სამართლის პროცესში - ეს თავი განიხილავს სისხლის სამართლის პროცესში შეჯიბრებითობის კონცეფციას და განმარტავს მის მნიშვნელობას სამართლებრივი პროცესის უზრუნველსაყოფად. იგი განიხილავს შეჯიბრებითი სისტემის არსებობის თეორიულ საფუძვლებს და პრაქტიკულ შედეგებს, სადაც ბრალდების მხარესაც და დაცვის მხარესაც აქვთ თანაბარი შესაძლებლობა წარმოადგინონ თავიანთი საქმეები. ასევე ეს თავი იძლევა ისტორიულ მიმოხილვას, თუ როგორ განვითარდა შეჯიბრებითი პრინციპი სისხლის სამართლის სისტემაში.

თავი II: დაზარალებულის ადგილი და როლი სისხლის სამართლის პროცესში - ეს ნაწილი განიხილავს დაზარალებულთა ფორმალურ და პრაქტიკულ პოზიციას სისხლის სამართლის პროცესში. იგი განიხილავს, თუ როგორ ხდება დაზარალებულთა უფლებების რეალიზაცია და მის დამხმარე სტრუქტურებს. ასევე გაანალიზებულია შეჯიბრებით და ინკვიზიციურ სისტემებში დაზარალებულთა როლის შედარება, ეს უკანასკნელი სისტემა უფრო ხშირად გვხვდება კონტინენტური ევროპის სამართლის სისტემის მქონე ქვეყნებში. ანალიზი მოიცავს, თუ როგორ განსხვავდება დაზარალებულის ჩართულობა და გავლენა ამ ორი ტიპის სამართლებრივ ჩარჩოს შორის. ასევე ეს ნაწილი იკვლევს დაზარალებულთა უნიკალურ გამოწვევებს და შესაძლებლობებს შეჯიბრებითი სისხლის სამართლის სისტემის ფარგლებში. მასში განხილულია, თუ როგორ მოქმედებს სამართალწარმოების შეჯიბრებითობა დაზარალებულთა მონაწილეობაზე და მათ უნარზე დაიცვან მათთვის საპროცესო კანონმდებლობით მინიჭებული უფლება-მოვალეობები.

თავი III: დაზარალებულის უფლებები და მოვალეობები საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობაში - განხილულია 1998 წლის საქართველოს

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული დაზარალებულთა უფლებებისა და მოვალეობების ანალიზი. ეს ნაწილი აფასებს თუ როგორ განხორციელდა ეს დებულებები და მათი ეფექტურობა დაზარალებულთა ინტერესების დასაცავად. ასევე განიხილავს დაზარალებულთა განახლებულ უფლებებსა და მოვალეობებს 2010 წლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით. იგი ხაზს უსვამს ახალი კოდექსით განხორციელებულ ცვლილებებსა და გაუმჯობესებებს და აფასებს მათ გავლენას დაზარალებულთა გამოცდილებაზე სისხლის სამართლის პროცესში.

თავი IV: გამოწვევები პრაქტიკაში დაზარალებულის ინდივიდუალურ უფლებებთან დაკავშირებით - ეს თავი ანალიზებს კრიტერიუმებს, რომლებიც გამოიყენება პირის დაზარალებულად იდენტიფიცირებისთვის და პროკურატურის გადაწყვეტილებების გასაჩივრების ხელმისაწვდომ პროცედურებს. იკვლევს თუ როგორ გამოიყენება დაზარალებულის ჩვენება მტკიცებულებად სისხლის სამართლის პროცესებში. ხაზს უსვამს საუკეთესო პრაქტიკას სხვა იურისდიქციებიდან, რომლებიც შეიძლება მოერგოს ქართულ პრაქტიკებს.

დასკვნა აჯამებს კვლევის ძირითად მიგნებებს, ანალიზებს დაზარალებულთა უფლებების დაცვის მნიშვნელობას და ასახავს არსებული სამართლებრივი და პროცედურული ჩარჩოების საერთო ეფექტურობას. ის უზრუნველყოფს წინა თავების ანალიზს და იძლევა საბოლოო შეფასებას.

საკვანძო სიტყვები: დაზარალებული; დაზარალებულის სამართლებრივი მდგომარეობა; შეჯიბრებითი სისხლის სამართლის პროცესი.

Abstract

The legal status of the victim in the adversarial criminal process

The work was presented by the student of Ilia State University, Giorgi Gelashvili, to obtain the academic degree of Master of Laws at the Faculty of Criminal Law.

The master's thesis is divided into 4 chapters and 12 subsections, which include:

Chapter I: Establishing the Victim's Legal Status through Adversarial Criminal Proceedings

- This chapter examines the concept of adversarial proceedings in criminal proceedings and explains its importance in ensuring due process. It examines the theoretical basis and practical implications of having an adversarial system where both the prosecution and the defense have an equal opportunity to present their cases. This chapter also provides a historical overview of how the adversarial principle has developed in the criminal justice system.

Chapter II: The place and role of the victim in the criminal justice process - this part discusses the formal and practical position of the victims in the criminal justice process. It discusses how the rights of the victims are realized and its supporting structures. Also analyzed is a comparison of the role of victims in the competition and inquisitorial systems, the latter system being more common in countries with a continental European legal system. The analysis includes how victim involvement and impact differ between these two types of legal frameworks. This section also explores the unique challenges and opportunities for victims within the adversarial criminal justice system. It discusses how the competitive nature of litigation affects the participation of victims and their ability to protect their rights and obligations under procedural law.

Chapter III: Rights and Duties of the Victim in the Criminal Procedural Legislation of Georgia - the analysis of the rights and duties of the victims provided by the Criminal Procedure Code of Georgia of 1998 is discussed. This section assesses how these provisions have been implemented and their effectiveness in protecting the interests of victims. It also discusses the updated rights and duties of victims under the Criminal Procedure Code of 2010. It highlights the changes and improvements introduced by the new code and assesses their impact on victims' experiences of the criminal justice process.

Chapter IV: Challenges to Individual Victim Rights in Practice - This chapter analyzes the criteria used to identify a person as a victim and the available procedures for appealing prosecutorial decisions. Explores how victim testimony is used as evidence in criminal trials. Highlights best practices from other jurisdictions that can be adapted to Georgian practices.

The conclusion summarizes the main findings of the study, analyzes the importance of protecting the rights of victims and reflects the overall effectiveness of the existing legal and procedural framework. It provides an analysis of previous chapters and provides a final assessment.

keywords: victim; legal status of the victim; adversarial criminal proceedings.